

Sygn. akt II CSK 244/18

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa małoletniego T. N.
przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej Oddziałowi w Ł. oraz
Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiemu
Szpitalowi Specjalistycznemu im. (...) w C.
o zadośćuczynienie i rentę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 października 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej Samodzielnego Publicznego Zakładu
Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. (...) w C.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony pozwanej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. (...) w C. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W podstawach skargi strona pozwana zarzuciła: naruszenie prawa procesowego, tj. art. 350 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie, skutkujące pominięciem art. 194 § 1 k.p.c. i dokonaniem zmiany/sprostowania oznaczenia strony pozwanej, w sytuacji, gdy powód wskazał jako stronę pozwaną osobę nie mającą zdolności sądowej; art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji; naruszenie prawa materialnego, tj. art. 442 § 2 k.c. w zw. z art. 361 § 1 k.c. wskutek przyznania renty za okres poprzedzający wydanie orzeczenia przez Sąd pierwszej instancji w wysokości rażąco wygórowanej, pomijającej fakt refundowania kosztów leczenia i opieki nad małoletnim przez fundacje dobroczynne; art. 442¹ § 4 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie wskutek pominięcia art. 442¹ § 1 k.c. i przyjęcie, że nie doszło do przedawnienia roszczenia w stosunku do Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. (...) w C.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Nieważność postępowania wywodziła z tego, iż pozew został wniesiony przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu im. (...) w C., który w tej dacie nie istniał, gdyż został wykreślony z KRS, Zdaniem strony pozwanej powinno to skutkować odrzuceniem pozwu, a skoro tego nie uczyniono, to postępowanie jest dotknięte nieważnością (art. 379 pkt 2 k.p.c.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało już wyjaśnione, że zmiana oznaczenia strony przez sąd jest w zasadzie dopuszczalna w drodze sprostowania wyroku na podstawie art. 350 k.p.c., zwłaszcza gdy dotyczy uściślenia oznaczenia strony pozwanej, a przy tym mylne oznaczenie w pozwie strony pozwanej nie daje samo przez się podstawy do odrzucenia pozwu, gdy z przebiegu procesu widoczne jest, kogo powód miał właściwie zamiar pozwać (por. wyroki z dnia 22 czerwca 2006 r., V CK 139/06, nie publ.; z dnia 18 czerwca 1998 r., II CKN 817/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 16, z dnia 22 czerwca 2006 r. V CSK 139/06, nie publ.; postanowienie z dnia 10 grudnia 2001 r., I PZ 93/01, OSNP 2003, nr 24, poz. 597). Wprawdzie Sąd Najwyższy stwierdził też, że zmiana sprostowania oznaczenia strony pozwanej nie jest dopuszczalna, gdy powód wskazał jako stronę osobę niemającą zdolności sądowej, jednakże sytuacje, w których zapadły te judykaty (np. powód w pozwie jako pozwanego wskazał nazwę firmy, pod którą działalność gospodarczą prowadzi osoba fizyczna - postanowienie Sądu Najwyższego z 14 września 2016 r., III CSK 309/15, nie publ.), różnią się od stanu faktycznego niniejszej sprawy. Niespornym jest, że wskazany w pozwie podmiot tj. Wojewódzki Szpital Zespolony im. [...] w C. jeszcze przed wniesieniem pozwu został wykreślony z KRS na skutek połączenia z Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym im. (...) w C. Zatem WSS im. (...) jest następcą prawnym WSZ im. (...). Odpis pozwu został wysłany na adres WSZ im. (...), jednakże odebrał go WSS im. (...) i wniósł odpowiedź na pozew, w którym, jak i dalszych pismach procesowych wskazywał go jako stronę pozwaną oraz w takim charakterze wdał się w spór merytoryczny, oraz brał udział w postępowaniu. Powyższe nie było też kontestowane przez przedstawicieli ustawowych powoda, których pełnomocnik

otrzymywał pisma (wysyłane z sądu na adres pełnomocnika WSS im. (...)), jak również sam pełnomocnik powoda wysyłał pisma na adres WSS im. (...) (k. (...) - ze wskazaniem na WSS). W tych okolicznościach nie budziło wątpliwości, że z zachowania WSS im. (...) wynikało, że traktowała zawarte w pozwie oznaczenie strony pozwanej, jako oczywistą omyłkę i podjęła działania procesowe jako strona pozwana, przy aprobacie strony przeciwnej. W konsekwencji, sprostowanie oznaczenia strony pozwanej na wniosek powoda, stanowiło formalne usankcjonowanie faktycznego układu procesowego i nie mogło prowadzić do naruszenia wskazanych w skardze przepisów, skutkujących zarzucaną nieważnością postępowania.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Skarżąca sformułowała następujące zagadnienia prawne: czy w przypadku ustalenia przez sąd wysokości renty za okresy przeszłe, co do których zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na weryfikację rozmiaru szkody i świadczeń uzyskiwanych przez poszkodowanego na jej pokrycie - dopuszczalne jest obniżenie jej wysokości o wpływy uzyskane od fundacji wspierających leczenie i opiekę nad powodem, a tym samym, czy możliwe jest różnicowanie metod obliczania wysokości renty za okresy minione oraz renty na przyszłość; czy przepis art. 442¹ § 4 k.c. znajduje zastosowanie w przypadku, gdy stan zdrowia osoby poszkodowanej po uzyskaniu przez nią pełnoletniości nie pozwoli na samodzielne podejmowanie czynności prawnych w celu realizacji roszczeń o naprawienie szkody, szczególnie w sytuacji, gdy małoletni powód jest aktywnie reprezentowany przez swoich przedstawicieli ustawowych; jakie terminy przedawnienia należy

stosować w przypadku, gdy rodzice małoletniego poszkodowanego wystąpili z roszczeniem o naprawienie szkód na osobie przed upływem terminu z art. 442¹ § 4 k.c., ale już po upływie terminu z art. 442¹ § 1 k.c.; czy dopuszczalne jest konwalidowanie błędnego wskazania przez stronę powodową jako strony pozwanej samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej wykreślonego z KRS przed datą wniesienia pozwu, poprzez sprostowanie oznaczenia strony przez sąd oraz poprzez podejmowanie czynności procesowych przez jego następcę prawnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało już wyjaśnione, że nie jest dopuszczalne skompensowanie uszczerbku doznanego przez poszkodowanego np. uzyskanym przez poszkodowanego świadczeniem z umowy ubezpieczenia osobowego, jak i kwoty wypłaconej poszkodowanemu z funduszu pochodzącego ze składek koleżeńskich, gdyż uszczerbek poszkodowanego i odniesiona przez niego korzyść są następstwem różnych zdarzeń (por. też uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - I CO 27/60, OSNCP 1962, nr 2, poz. 40 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2012 r., I CSK 2/12, nie publ.). Do kategorii korzyści niepodlegających uwzględnieniu przy ustalaniu odszkodowania zalicza się także dobrowolne świadczenia osób trzecich na rzecz poszkodowanego. Celem takich świadczeń nie jest z reguły zwolnienie osoby odpowiedzialnej od obowiązku naprawienia szkody, lecz nieodpłatne przysporzenie korzyści poszkodowanemu; przy tym bez nabycia roszczenia regresowego wobec osoby odpowiedzialnej. Uzyskana przez poszkodowanego w przypadku takiego świadczenia korzyść nie jest normalnym następstwem zdarzenia, które spowodowało uszczerbek, a zatem nie można przyjąć tożsamości źródła uszczerbku i korzyści. Jedynie wyjątkowo dobrowolne świadczenie osoby trzeciej na rzecz poszkodowanego może doprowadzić do wygaśnięcia, w granicach tego świadczenia, wierzytelności poszkodowanego, gdy osoba trzecia świadczyła na rzecz poszkodowanego w celu umorzenia zobowiązania z tytułu odszkodowania, tj. w warunkach, o których mowa w art. 356 § 2 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2005 r., I CK 185/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 133, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 1964 r., I PR 244/62, OSNCP 1964, nr 1, poz. 11).

Z wiążącego w postępowaniu kasacyjnym stanu faktycznego nie wynika, by świadczenia realizowane przez fundacje dobrowolne na rzecz małoletniego powoda miały na celu umorzenie zobowiązań strony pozwanej, względnie by fundacje te nabywały wobec strony pozwanej roszczenie regresowe.

Jeżeli chodzi o kwestię przedawnienia, to należy zwrócić uwagę, iż w wyroku z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 759/11, nie publ., Sąd Najwyższy wyjaśnił, że treść art. 442¹ § 4 k.c., jak i jego kontekst pozwalają przyjąć, że odmiennie niż w art. 122 k.c., unormowanie to dotyczy małoletnich, którzy w okresie biegu przedawnienia mieli przedstawiciela ustawowego i jeżeli małoletni ma rodziców lub opiekunów, ale ci przedstawiciele zaniedbują dochodzenie roszczenia, przepis art. 442¹ § 4 k.c. w sposób istotny odsuwa niekorzystny dla małoletniego skutek.

Zatem, treść art. 442¹ § 4 k.c. nie pozostawia wątpliwości, że dotyczy także sytuacji, gdy przedstawiciele ustawowi nie zaniedbują dochodzenia roszczeń na osobie doznanych przez małoletniego, a zatem okoliczność, iż przedstawiciele występują z takim roszczeniem przed upływem tego terminu nie oznacza, co oczywiste, że wówczas należy stosować, jak tego chce skarżąca, zasady przedawnienia określone w art. 442¹ § 1 k.c.

Kwestie związane z okolicznościami, w jakich doszło do sprostowania oznaczenia strony pozwanej były już przedmiotem wyjaśnienia w ramach przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej opartej na zarzucie nieważności postępowania.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia

26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca wywodzi z nieważności postępowania wskutek udziału w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji podmiotu nie mającego zdolności sądowej.

Wskazana podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzi, skoro jak już wyjaśniono wcześniej, sprostowanie w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji oznaczenia strony pozwanej nie doprowadziło do nieważności postępowania przed tym Sądem, a w konsekwencji także i przed Sądem drugiej instancji.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek pełnomocnika przedstawicieli ustawowych powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, nie odnosi się do sytuacji, gdy postępowanie to kończy się odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zatem nie było podstaw do zasądzenia tych kosztów.

jw